

برنامه هسته‌ای ایران و سیاست‌های ناموفق آمریکا در منطقه

ترجمه: امیرهادی تاج‌پوش

اعمال تحریم‌های بین‌المللی، به رغم کشتار فراوان، به این کشور در برخی زمینه‌ها، توان مضاعف داد. با وجود مشکلات زیاد، ایران به عنوان یک کشور ثروتمند به واسطه منابع زیرزمینی غنی، نیاز به صادرات این منبع غنی خود به دیگر کشورها و در عین حال، جذب سرمایه‌گذاری‌های خارجی در بخش توسعه میدان‌های نفتی و گازی دارد. ایران مابین آسیای مرکزی و خلیج فارس قرار داشته و پتانسیل تبدیل به کانون انتقال انرژی را به راحتی داراست. این کشور تنها نیاز دارد که وارد تعامل با سیستم جهانی شده تا بتواند نقش موثر خود را در توسعه منطقه‌ای به همگان ثابت کند.

در این میان، چین و روسیه می‌توانند بیش از دیگر کشورها در مساله بحران ایران، فعال باشند. در سال ۲۰۰۶، کوفی عنان، دبیر کل سازمان ملل متحد، درخواست مذاکره مستقیم و رو در رو را برای ایران و آمریکا مطرح کرد. بسیاری از تحلیلگران بارها از آمریکا خواستند تا ایران و سوریه را نیز به رغم مشکلاتی که وجود دارد در منافع حاصل از صلح منطقه‌ای شریک کند. در واقع، این تحلیلگران بر این اعتقادند که آمریکا باید این حقیقت را که ایران یک قدرت برتر منطقه‌ای است بپذیرد. مذاکرات مستقیم ایران-آمریکا می‌توانست

را نیز نباید نادیده گرفت که این کار نیز با تکیه بر کشورهایمانند چین، روسیه و برخی از کشورهای آمریکای لاتین، صورت می‌گیرد.

اخیراً، آمریکا با توجه به شرایط سیاسی موجود، برخی تغییرات را در سیاست مربوط به منطقه‌ی خلیج فارس به وجود آورده است. توجه بیشتر به ارتش این کشور در عراق، اعزام نیروهای ناظر به این منطقه برای اعتبار بخشیدن به کارهای خود و نیز انجام دیگر کارها برای مطمئن ساختن متحدان خود در منطقه، نسبت به این مساله که اوضاع در عراق کاملاً عادی است.

این در حالی است که تلاش دیپلماتیک آمریکا نیز برای متعادل ساختن جو عمومی که در منطقه به شدت ضد آمریکایی است نیز ادامه دارد. اعمال مجدد تحریم‌ها که مدتی است آغاز شده و گام به گام پیش می‌رود، بر عکس تصور آمریکا، می‌تواند این کشور را در منطقه خلیج فارس منزوی تر سازد. این امر با فراز و نشیب‌های به وجود آمده در بازارهای بورس، معاهده ثبات اتحادیه اروپا را نیز با مشکلاتی عدیده روبه‌رو ساخته است که این امر خود در معادلات سیاسی منطقه نیز چالش‌هایی را موجب می‌شود. ایران در حال حاضر، کشوری است که با چالش‌های زیادی رو به رو است. جنگ در خلال

دینار پرویز مشرف از کشورهای اسلامی حوزه خلیج فارس و آسیای جنوب شرقی در راستای تلاش به منظور ایجاد تفاهم بیشتر با این کشورها در خصوص توسعه‌های اخیر در منطقه، به ویژه ارایه راه حلی منطقی در مورد مساله فلسطین صورت گرفته است. هر چند علت این دینار به واسطه‌ی دینار و مذاکره با سران کشورها در خصوص برنامه هسته‌ای ایران و فشار آمریکا به این کشور، ذکر شده است.

در دسامبر سال ۲۰۰۶، سازمان ملل متحد با گذراندن قطعنامه‌های ۱۷۳۷ و ۱۷۴۷ که تحریم‌های بین‌المللی علیه ایران را اعمال کرده از این کشور خواست تا برنامه‌های هسته‌ای خود را متوقف سازد. پاسخ ایران در عوض، پافشاری بر اجرای برنامه‌های غنی‌سازی بود که با اهداف صلح‌آمیز پی‌گیری می‌شود.

با این حال، شاید برنده اصلی در این بازی انتظار ایران باشد، چرا که با ایجاد فضاهای ترس‌آور در برابر هر حادثه پیش‌بینی نشده که به واسطه تهدید روابط و یا مشکل‌سازی برای آمریکا در عراق و جاهای دیگر به وجود می‌آورد، می‌تواند در خلال این جنگ سرد، فضاهای تنفسی برای خود به وجود آورد. البته در این راستا، برگرداندن آرای بین‌المللی به نفع خود

بخهای این ارتباط را که بیش از ربع قرن است به همین صورت باقی مانده خوب کند. علاوه بر آن، عوامل تعدیل کننده در ایران نیز می‌توانست با پیشه ساختن سیاستی متوازن، هم‌نگرانی کشورهای عرب منطقه را کاهش داده و هم موقعیتی برتر در صحنه بین‌المللی برای خود ترسیم کند. در حقیقت وضعیت تهدیدکننده آمریکا و سیاست‌های این کشور، تنها توانست مخالفت‌ها را بیشتر کند: ایران هر اجزای برنامه هسته‌ای خود به رغم این که از ابتدا نیتی بر اجرای آن نداشت مصرتر شد.

لغو تحریم‌ها، کمک‌های اقتصادی و تمام فناوری‌های جدید می‌توانست تنش موجود میان این دو کشور را به حداقل برساند. در عوض، ایران نیز می‌توانست ضمانت دهد که غنی‌سازی هسته‌ای این کشور، شفاف و تنها برای مصارف صلح‌آمیز صورت خواهد گرفت.

لازم به ذکر است که "خودمختاری هسته‌ای" در خلال برنامه‌ی غنی‌سازی، حق مسلم ایران براساس معاهده آن. پی. تی. است که پیش از این به امضا رسیده است.

هر چند، این فعالیت‌ها باید در حوزه سازمان انرژی اتمی صورت گیرد و ایران بر این اعتقاد است که تاکنون، گامی فراتر نهاده است.

شاید دیدار مشرف از منطقه که خود در مسابقه تسلیحاتی کشورهای آسیایی، گوی سبقت را از دیگر کشورها ربوده است نیز دلیلی بر همین مدعا باشد که با حق مسلم کشورها نمی‌توان جنگید.

چین و روسیه هم‌زمان با تلاش‌های دیپلماتیک خود در آرام ساختن منطقه، چندی پیش در سازمان ملل باز هم علیه تحریم‌های سازمان ملل رای دادند. کشورهای عضو اتحادیه اروپا نیز تلاش دارند تا خود را از این بازی بزرگ تا حد امکان کنار بکشند. هر چند در آخرین نشست این سازمان، رای‌ها یکپارچه شد و به تحریم ایران در برخی زمینه‌ها انجامید.

اما فردا لیدی، تحلیلگر ارشد اقتصادی-سیاسی، بر این عقیده است

که زمان تحریم و اعلام جنگ علنی به سر آمده است. اکنون کشورها باید راه گفت‌وگو را برای خود هموار سازند. ایران باید دیپلماسی صلح‌آمیز خود را در منطقه آغاز کند. حمایت سازمان‌های بین‌المللی را برای خود خریده و بدین ترتیب خیال همسایگان عرب و آسیای مرکزی خود را از این حیث، راحت کند! پاکستان، دوست و همسایه نزدیک و مسلمان، اکنون با همین روش فکر کرده و بر همین مبنا تصمیم می‌گیرد و اجرا می‌کند. برای نخستین بار، شاهد حسین، سیاستمدار پاکستانی، ضمن دیدارش از ایران، به این نتیجه رسید که این کشور به سختی تلاش می‌کند تا رسیدن به قله "غرور و افتخار" را تنها با سیاست "دفاع از خود" به دست آورد. وی بر این اعتقاد است که در جهانی که تمامی کشورها ترازبیطبی تنگاتنگ با یکدیگر قرار دارند، این سیاست باید جای خود را به سیاست همفکری با یکدیگر و گفت‌وگو دهد.

این در حالی است که محمّد البرادعی، مدیر کل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی (IAEA) از تمام طرف‌هایی درگیر خواسته است تا با یک اعلام تنفس در میانه بازی که منجر به توقف غنی‌سازی از سوی ایران و لغو موقت تحریم‌های بین‌المللی از سوی سازمان ملل خواهد شد، بیش از گذشته موقعیت خود را برای خوب شدن به تصویر بکشند. به گفته وی، قدرت سلاح هسته‌ای ایران و سیستم غنی‌سازی این کشور، دستکم مربوط به یک دهه‌ی گذشته است و این کشور تا دستیابی به تسلیحات هسته‌ای به

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی

... اکنون
تحلیلگران بر این
اعتقادند که ایران
می‌تواند با صبر و
پیشه ساختن
دیپلماسی احتیاط،
بار دیگر شاهد
پیروزی را در آغوش
کشیده و قدرت برتر
منطقه شود

سال‌ها زمان نیاز دارد و از این رو حمله به این کشور، تنها می‌تواند نتایج اسف‌باری را به دنبال داشته باشد. در حالی که ایران حق تداوم برنامه‌های تحقیقاتی هسته‌ای خود را به منظور توسعه ملی کشور به عنوان یک "حق مسلم" برای خود محفوظ داشته است باید تلاش کند تا به تعهدات آن. پی. تی. پای بند باشد. با آژانس بین‌المللی انرژی اتمی همکاری کامل داشته باشد و هیچ اقدامی که شک این آژانس و سازمان‌های بین‌المللی را در این رابطه که ایران قصد ساخت سلاح اتمی را دارد، صورت ندهد. آمریکا نیز به سهم خویش در این زمینه با عدم امضای معاهده آن. پی. تی. مقصر است. به ویژه زمانی که در ژوئیه ۲۰۰۶، با هند یک معاهده تسلیحاتی صلح‌آمیز را به امضا رساند. بنابراین باید تلاش کند بر خورد دیپلماتیک تری را پیشه‌ی خود سازد.

... اکنون تحلیلگران بر این اعتقادند که ایران می‌تواند با صبر و پیشه ساختن دیپلماسی احتیاط، بار دیگر شاهد پیروزی را در آغوش کشیده و قدرت برتر منطقه شود. در این عرصه جهانی، ساختن پایه‌هایی محکم برای همکاری‌های بین‌المللی و سیاست "برد-برد" (۵۰-۵۰) را پیشه ساختن، یک اقدام عقلانی است. بسیاری از کارشناسان سیاسی نیز معتقدند که این بازی سرانجامی خوب خواهد داشت، چنانچه هر دو طرف با کمی متانت و تفکر بیشتر، در این وادی گام بردارند.